

Висновки. Мандруючи Сковорода змінював міста, села, монастирі, місця перебування, друзів і одночасно змінювався сам, зростав духовно, творчо. Завдяки цьому йому вдалося перемогти світ бездушності, гріха, суєти, образ, корисливості, спокус, лицемірства. Цей спосіб життя дав можливість Г. Сковороді не лише пізнати самого себе, а й залишитися самим собою, пройти такий життєвий шлях, який цілковито у всіх своїх аспектах витікав із чистої ідеї його внутрішньої субстанції. І все це під впливом Слобідського краю. Він наче затуманив розум філософа і засів так глибоко в його душі, що навіть зустрів смерть тут, під Харковом, у селі Пан-Іванівка, яку тепер гордо називають Сковородинівкою. Слобожане пишаються Г. С. Сковородою, тому усіма своїми силами намагаються зберегти те, що він нам залишив про себе. Тож, навіть після смерті Г.С. Сковороди, Слобожанщина завжди матиме частинку філософа у собі так само, як і філософ завжди тримав її у своєму серці.

ОБРАЗ ЛЮДИНИ ХХІ СТ. КРИЗЬ ПРИЗМУ ФІЛОСОФСЬКИХ ІДЕЙ Г.С. СКОВОРОДИ (АНАЛІЗ ЗБІРКИ «БАЙКИ ХАРКІВСЬКІ»)

Матус Т. А., Хіріна Г. О.

Науковий керівник: Іванова К. А.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

tanya.matuss@gmail.com

Вступ. Дуже часто ми стикаємось з тим, що не знаємо чи правильно ми чинимо в якій-небудь ситуації. У кожного свої погляди, своє розуміння обставин і надто рідко ми звертаємо увагу на чужу думку. На цьому фоні виникають суперечки і навіть бійки – і це все через непорозуміння. Як цього уникнути? Багато століть тому великі мудреці, філософи мали змогу знайти істину в плутаницях. Пізніше з'явилися байки – це такі невеличкі ліро-епічні твори повчального характеру з яскраво вираженою мораллю, і цьому ми завдячуємо «батькові байок», давньогрецькому філософу – Езопу. Проте потрібно пам'ятати, що в Україні цей жанр започаткував мандрівний філософ – Григорій Савич Сковорода. Цікаво те, що автор кожну байку направляє у самопізнання, вдосконалення людської «натури», що й було його основною темою філософії. Для того, щоб байки розуміла більша аудиторія, він пише їх на тогочасній розмовній мові та ще й у вигляді казок, а щоб підтвердити правильність своїх думок, Сковорода посилається на народні прислів'я. Мораль байки він називає «силою», що іноді становить у кілька разів більший розмір, ніж основна частина.

Мета дослідження. Дослідити актуальність творчості та філософських поглядів Сковороди у ХХІ ст., вплив ідей філософа на формування світогляду сучасної людини.

Матеріали та методи. Філософські та літературні твори Г.С. Сковороди, біографічний, порівняльно-історичний методи.

Результати дослідження. Доказом цього є збірка «Басни Харьковскія». Наприклад, байка «Двѣ Курицы» вчить нас тому, що талант (природженість) не може існувати без практики, як і практика без таланту. Ти можеш знати, як щось зробити, але чи зробиш ти це без навичок та досвіду? Однакове значення мають наука та досвід, вони полягають не тільки у знаннях, але й у практиці. Сковорода вважає, що робота без таланту, як і знання без роботи – це мука. Цим і відрізняється знання від науки (scientia et doctrina). Байкар через домашню

курку відобразив людину, яка вважає себе нездатною до праці та успіху, але її біда в тому, що вона до цього не доклала жодних зусиль.

Також дуже актуальною є байка «Орел и Черепаха». Вона нам розповідає про те, що не потрібно братися за справу, яка тобі непідвласна. Прикладом цього можуть бути дві людини з математичним та гуманітарним складом розуму. Чи схильна людина з образним, абстрактним мисленням довести існування матриці Адамара порядку, кратного 4? Або чи зможе людина з практичним, аналітичним мисленням бути поліглотом, написати чудові вірші, картини, думати оригінально та нетипово? Звісно, це спірне питання, бо зараз ми практично не зустрінемо людей з повністю домінуючою лівою або правою півкулею головного мозку, але все ж таки людині з аналітичним мисленням буде легше вирішити математичну задачу, ніж написати есе про те, де вона провела літо і навпаки. І тому черепаха не зможе полетіти, як орел, так само, як і орел не попливе, як черепаха.

Байка «Жабы» - це не тільки про працьовитість, вона повчає нас завжди пам'ятати про першоджерело, свій шлях розвитку, ремесло. Не потрібно пишатися славою, грошима, багатством, бо вони є скороминучими. Вся ця розкіш може висохнути, як те озеро з байки, багатій може вмиць опинитися жебраком, тому краще жити «середньо», працювати помірним темпом – і ремесло забезпечить тобі спокійне мирне життя.

Не можна не звернути увагу на байку «Два цѣнныя Камушки: Алмаз и Смарагд», що оповідає нам про те, що найголовніше в людині – це її внутрішні якості. Не зовнішній вигляд прикрашає, а освіченість, милосердя, великодушність, справедливість, постійність і цнотливість – це і є наша ціна та честь. Сковорода наводить до цієї байки давню приказку: «Глупой ищет мѣста, а разумнаго и в углу видко».

Гарною є байка про дружбу «Собаки и Волк», яка вказує нам на те, що ніякі чини, багатства, рід, наука не спроможні купити щирю дружбу. Собаки Левкон і Фірідам зуміли побачити злі умисли Вовка через його приємні слова та хвалебні розповіді про себе. Улесливі люди часто намагаються набитися у товариші до чесних людей, щоб використати та отримати власну вигоду. «Но сердце, в мыслях согласное, и одинакая честность челоуѣколюбныя души, в двоих или троих тѣлах живущая, сія есть истинная любовь и единство, о коем взглянь 4 гл., стих 32 в «Дѣянїях», и о коем Павел: «Нѣсть іудей, ни еллин...» «Вси бо вы едино есте о Христѣ Иисусѣ» (К галат[ам], 3)».

Потрібно вміти задовольнятися малим – саме це ми розуміємо після прочитання байки «Крот и Линкс». Линкс мав гарний зір і цим насміхався над сліпотою Крота. Але Кріт мав гострий нюх, на відміну від гострозорої тварини. Так само і бешкетники у школі хизуються своїми фізичними здібностями, проте не такі вони і здатні, коли річ заходить про інтелектуальні розмови. Кожна людина, тварина, жива істота – індивідуальна. У кожної є свої як і плюси, так і мінуси, тому тільки дурень зможе кепкувати над іншим через брак чогось.

Людина повинна бути доброю, а запорака її щастя – любов до Бога, бо зв'язок із Творцем веде до душевного спокою. У житті грішні люди також відчувають тягар душі, який не відпускає, де б людина не була. Цю думку ми можемо побачити в байці «Щука и Рак»: «Без бога и за морем худо, а мудрому челоуѣку весь мір есть отечеством: вездѣ ему и всегда добро. Он добро не собирает по мѣстам, но внутрь себе носит оное. Оно ему солнцем во всѣх временах, а сокровищем во всѣх сторонах».

Ідею «сродної праці» розкриває байка «Пчела и Шершень». Людина ніколи не зможе приносити користь суспільству і сама не буде щасливою, коли займається не своєю

улюбленою справою. Шершень у цьому творі – це людина-лідар, котра живе за рахунок інших і тільки те й робить, що їсть та п'є, а Бджола – навпаки, людина, котрій гроші не становлять ніякої вартості, найголовніше – покликання, улюблена робота. Не дарма Григорій Савич цитує давньогрецького філософа Епікура: «Благодарение блаженной натурѢ за то, что нужно здѣлала нетрудным, а трудное ненужным».

Байка «Голова и Тулуб» є, безсумнівно, актуальною для молоді, яка пишається, в першу чергу, своїм зовнішнім виглядом та соціальним статусом. Проте це лише маска, яка не має під собою ніякого підґрунтя. «Сіє дѣлается не по большему твоему достоинству, но потому, что нельзя тебѣ столь малым обойтись, как мнѣ» – каже Голова пихатому Тулубу.

Висновки. Метою Сковороди було розкрити та змінити бачення світу людей з вадами душі, такими як: зловживання, обдурювання, кар'єризм, вельможне самодурство, чинопочитання, нажива, самохвальство тупоумство, показавши їм їх сутність зі сторони. На мою думку, творчість Григорія Савича Сковороди буде актуальною крізь століття, бо проблеми, які він порушує є насущними й зараз.

ПИТАННЯ ПРОСВІТНИЦТА У СЬОГОДЕННІ У ПРАЦЯХ ІМАНУІЛА КАНТА

Пурикіна Н. Ю.

Науковий керівник: Артеменко Я. І.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

northnonna@gmail.com

Вступ. У своїй праці «Beantwortung der Frage: Was ist Aufklärung?» Кант вбачає у просвітництві вихід людства зі свого неповноліття, в якому воно перебуває з власної вини або бажання. Під неповноліттям він розуміє нездатність користуватися своїм розумом без керівництва когось іншого. Неповноліття з власної вини полягає не в нестачі розуму, а в нестачі рішучості та мужності користуватися ним без керівництва когось іншого. Отже, філософ закликає мати мужність користуватися власним розумом. Я би хотіла підкреслити, що тим самим він зазначає, що потенційно кожна людина здатна бути вільною, але багатьом бракує власного поштовху до дії, до захисту своїх інтересів, прагнення до нових знань, та розвитку власного себе. Іншими словами, Кант говорить «Не слухай, що тобі кажуть держава, церква, вчителі, краще подумай, що розумієш ти сам під тим чи іншим твердженням».

Мета дослідження. Пояснити актуальність просвітництва у праці Імануїла Канта «Beantwortung der Frage: Was ist Aufklärung?» в контексті сьогодення.

Матеріали та методи. Матеріалами дослідження виступала робота І. Канта «Beantwortung der Frage: Was ist Aufklärung?». У нашій роботі ми використовували метод текстуального аналізу, компаративний, історико-культурний, феноменологічний підходи. В своїй статті філософ звертає нашу увагу на важливість просвітництва та показує, що народ, який сліпо вірить державі та церкві, має замислитися над всім тим, що йому доносять з різних джерел. Потрібно не сліпо вірити, а просити доказів та підтвердження інформації. Аби стати просвітленим та вільним, необхідно постійно мислити та зважувати, багато працювати над собою, своїм розумом. Кант показує, що бути непросвітленим небезпечно, адже коли людина доручає свій розум та свої рішення комусь-іншому, вона автоматично стає лялькою в чужих руках.